Konserniohjausosasto / Ohjausyksikkö
Veera Kojo, Maaria Mäntyniemi

5.9.2017

Liikenne- ja viestintävaliokunta
Eduskunta

Komission työohjelma 2018; alustavia näkemyksiä; E 49/2017 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvityksestä, joka koskee alustavia näkemyksiä komission vuoden 2018 työohjelmaan.

Yleistä liikenteen ja viestinnän EU-politiikasta

Euroopan komission 31.5.2017 julkaisemassa pitkän tähtäimen strategiassa ”Eurooppa liikkeellä” (COM(2017) 283 final) luotu tilannekuva liikenteen murroksesta ja autovalmistuksen arvoketjujen muutoksesta sekä erityisesti siinä 2025 mennessä esitetyt toimet ovat osoitus siitä, että Suomen pitkäjänteinen vaikuttaminen komission työhön on ollut oikeansuuntaista ja tuottanut myös tulosta. Liikenne- ja viestintäministeriö jatkaa aktiivista ja rakentavaa vaikuttamista EU:n liikenne- ja viestintäpolitiikkaan, jotta komission lupaukset ympäristön, digitalisaation, uusien palveluiden, tiedon ja automaation edistämiseksi ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi liikenne- ja viestintäsektorilla onnistuvat. Komission tavoitteena on, että EU on myös globaalin kehityksen edelläkävijä.

EU-tasolla tarvitaan kuitenkin tavoitteen toteuttamiseksi koko liikennesektorin merkittävää uudistamista, ja tässä Suomen rooli korostuu edelläkävijämaana, joka voi esimerkillään näyttää tietä uusille mahdollisuuksille ja esimerkkien kautta tuoda esille konkreettisten sääntely- ja politiikkatoimien tarvetta EU-tasolla. Uutena painopisteenä tulee nostaa esille aiempaa voimakkaammin logistiikan digitalisaation ja automaation mahdollisuudet kilpailukyvylle. Eri kulkumuotojen sekä rahdin ja henkilöiden kuljetusketjujen yhteentoimivuus edellyttää avointa ja kilpailtua markkinaa. Koska EU tulee kohdentamaan merkittävästi kehitysvaroja uuden strategiansa tueksi, Suomen tulee myös tältä osin aiempaa tehokkaammin varmistaa EU-rahoituksen kanavoiminen kehittämishankkeilleen.

Komissio julkaisi 10.5.2017 digitaalisten sisämarkkinoiden strategian toteutuksesta väliarvion, joka sisältää myös uusia toimenpiteitä. Komission vuonna 2015 antama strategia muodostaa toimenpideohjelman, jossa on kuvattu toimenpiteet, joita komissio pitää tarpeellisina digitaalisten sisämarkkinoiden loppuunsaattamiseksi. Digitalisaation murroksessa ja toimintamallien nopeassa muutoksessa tarvitaan tehokkaat ja joustavat rakenteet sekä toimintamallit uusien teknologioiden hyödyntämiseksi. Esimerkiksi tekoäly, robotisaatio ja massadatan hyödyntäminen ovat ilmiöitä, joiden kasvu ja kehittyminen tulisi turvata.

EU-sääntelyn osalta on tärkeää ymmärtää sen rooli globaalin muutoksen mahdollistajana. Useimmiten tämä tarkoittaa sääntelystä pidättäytymistä tai olemassa olevan sääntelyn purkamista, mutta toisinaan sääntelyä tarvitaan muutoksen mahdollistamiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö jatkaa aktiivista osallistumista parempaa lainsäädäntöä koskevaan keskusteluun mm. REFIT platformin puittessa.

Liikenteen ja viestinnän tavoitteet komission vuoden 2018 työohjelman osalta

Liikenne palveluna ja älyliikenne. Liikenteen käyttäjälähtöisen, multimodaalin palvelumarkkinan mahdollistaminen eli niin sanottu Liikenne palveluna -ajattelu (*Mobility as a Service, MaaS*) on yksittäiset hankkeet läpileikkaava teema, jota edistetään paitsi yleisellä tasolla, myös yksittäisten politiikka- ja säädöshankkeiden yhteydessä. Tuloksellista vuoropuhelua jatketaan komission kanssa

erityisesti kansallisen liikennepalveluista annetun lain (320/2017) pohjalta. Seuraavat komissiossa valmisteilla olevat ehdotukset on arvioitu tältä osin keskeisiksi: 1. matkustajanoikeuksien sääntelyä multimodaalisissa matkaketjuissa (ehdotus odotettavissa v. 2018 alkupuolella), 2. alusliikenteen seuranta- ja tietojärjestelmiä ja alusten ilmoitusmuodollisuuksia koskevan sääntelyn uudistaminen (ehdotus odotettavissa vuonna 2018) ja 3. valmistautuminen älykkäitä liikennejärjestelmiä koskevan direktiivin (ITS-direktiivi, 2010/40/EU) uudistamiseen (ehdotus odotettavissa vuonna 2019).

Liikenteen automatisaatio. Komissio julkaisi 30.11.2016 tiedonannon tieliikenteen älykkäitä ja yhteen toimivia liikennejärjestelmiä koskevasta Euroopan unionin strategiasta (COM(2016) 766 final, E 142 / 2016 vp). Strategiassa on linjattu tieliikennettä koskevia toimia, joilla edistetään yhteen toimivaa, verkottunutta ja automaatioon perustuvaa liikennettä ja liikkumista koko unionin laajuisesti. C-ITS -strategian ensimmäinen toteutusvaihe tähtää vuoteen 2019, jolloin EU:n alueella tulee olla valmiudet mahdollistaa ensivaiheen älykkäät ja yhteen toimivat liikenteen palvelut. Suomi on korostanut keskustelussa liikenne palveluna -näkökulmaa, luotettavien ja tehokkaiden viestintäyhteyksien ja mobiiliratkaisujen merkitystä, automaation tietotarpeiden huomioimista, tietosuojan ja tietoturvan varmistamista sekä automaatiokokeiluihin kannustavaa, sallivaa lainsäädäntökehystä. EU:n tulisi myös vaikuttaa kansainväliseen sääntelyyn liikenteen automaatiokehityksen esteiden poistamiseksi.

Datatalous, datan vapaa liikkuvuus ja MyData. Komissio julkaisi 10.1.2017 tiedonannon Euroopan datavetoisen talouden rakentamisesta ja käynnisti samalla jatkotoimenpiteiden valmistelun. Suomi tukee komission tavoitetta datan sijaintirajoitteiden poistamiseksi nykysääntelyn puitteissa sekä datan saatavuuden, siirrettävyyden ja yhteen toimivuuden edistämistä konkreettisilla kehitystoimilla ja Suomen hyvien esimerkkien mukaisesti (liikennepalvelulaki ja MyData). Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että komissio laatisi konseptipaperin datatalouden näkökulman sisällyttämiseksi kaikkiin sektorikohtaisiin tiedon ja digitalisaation hyödyntämistä koskeviin hankkeisiin. Tietoturvan ja tietosuojan osalta EU:ssa tulisi etsiä keinoja luotettavien IoT-laitteiden, -ohjelmistojen ja -palveluiden saatavuuden parantamiseksi EU:n sisämarkkinoilla. Lisäksi komission tulisi varmistaa, että käyttäjillä on mahdollisuus suojata luottamuksellinen viestintänsä ja digitaaliset tietonsa asiakastarpeiden mukaan kehittyvillä salaus- ja suojausohjelmistoilla sekä muilla teknologisilla ratkaisuilla. Nämä kysymykset on tärkeä huomioida mm. EU:n verkko- ja tietoturvavirasto ENISA:n mandaatin uudistamisessa.

Liikenteen ilmastotoimet. Liikenteellä on erittäin keskeinen merkitys Suomen kansallisten päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa, sillä sen osuus taakanjakosektorin päästöistä on suuri (Suomessa noin 40 %). Keskeisimpiä komissiossa valmisteilla olevia muutoksia olemassa oleviin säädöksiin ovat henkilö- ja pakettiautojen päästövähennysnormit (asetukset (EY) N:o 443/2009 ja (EU) N:o 510/2011) sekä direktiivi puhtaiden ja energiatehokkaiden tieliikenteen moottoriajoneuvojen edistämisestä (direktiivi 2009/33/EY). Raskaan kaluston päästöjen osalta työ etenee vaiheittain. Komissio antoi 31.5.2017 ehdotuksen raskaiden ajoneuvojen sertifioitujen tietojen seurannasta ja raportoinnista, ja ehdotus varsinaisista raskaiden ajoneuvojen valmistusta koskevista päästövähennysnormeista on odotettavissa vuonna 2018 tai 2019. Suomi kannattaa raskaan kaluston raja-arvojen asettamista. Raja-arvoja määriteltäessä on kuitenkin pidettävä huoli siitä, että Suomessa on mahdollista edelleen hyödyntää muuta Eurooppaa suuremmat mitat ja massat raskaan liikenteen kuljetuksissa, ja että uusiutuvalle dieselille optimoituja kuorma-autoja valmistettaisiin jatkossa riittävästi suhteessa EU:n päästövähennystavoitteisiin.

Liikenneinfrastruktuurin kehittäminen ja rahoitus. Verkkojen Eurooppa (CEF) -asetusta (EU 1316/2013) tullaan uudistamaan vuonna 2021 alkavaa seuraavaa EU:n budjettikautta varten. Asetus koskee liikenne-, viestintä- ja energiaverkkojen rahoitusta. Komission ehdotus uudeksi asetukseksi on odotettavissa vuonna 2018, ja sen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2021 alussa. Liikenne- ja viestintäministeriö osallistuu aktiivisesti CEF-välivaiheen tarkastelusta ja tulevasta monivuotisesta rahoituskehyksestä (MFF) sekä CEF-asetuksen uudistamisesta käytävään keskusteluun EU:ssa kansallisesti sovittavien kantojen mukaisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi